

Proactief beleid: vergrijzing als maatschappelijke en politieke uitdaging

Verslag werkgroep 2

Achtergrond - 1 februari 2004

Voorzitter: Kitty Roozmond

Sprekers: Prof. dr. Ralf Ulrich en prof. dr. Ron Lesthaeghe

Aan de hand van verschillende migratiescenario's verduidelijkt Lesthaeghe deze these, waarbij hij er op wees dat de landen in West-Europa bij een gelijkblijvend laag bevolkingscijfer niet zonder migratie zullen kunnen. Van belang bij dit alles is dat de mate van arbeidsparticipatie verhoogd wordt. Dit kan onder meer door een verandering van de duur van het werkzame leven of door hogere arbeidsparticipatie van vrouwen. Op die manier kan de verhouding tussen actieven en inactieven verbeterd worden en wordt het sociale zekerheidstelsel ontlast. Daarnaast zouden productiviteit en technologische innovatie meer in de discussie betrokken moeten worden. In de daaropvolgende discussie brachten verschillende deelnemers de productiviteit van oudere werknemers ter sprake. De vraag is in hoeverre zij meer flexibel kunnen worden en hoe dit kan worden gerealiseerd en ook in hoeverre bedrijven zich al voldoende bezig houden met de gevolgen van demografische verschuivingen. Het zou kunnen dat investeringsbeslissingen in de toekomst tegen de achtergrond van deze verschuiving genomen gaan worden. Dit kan zowel een positief als een negatief effect hebben. Toch moet men er rekening mee houden dat bedrijven het potentieel aan oudere werknemers (nog) niet optimaal benutten. Bij dit alles doet zich echter wel de vraag voor of er in de toekomst ook voldoende arbeidsplaatsen beschikbaar zijn.

Ook werden andere vormen van gedrag (consumptiepatronen, electoraal gedrag etcetera) van toekomstige cohorten gepensioneerden bediscussieerd. Zo is het denkbaar dat er polarisatie optreedt en gepensioneerden hun politiek gewicht ten koste van jongeren gaan gebruiken.

Het feit dat het reële pensioenniveau daalt, kan leiden tot een andere invulling van de oude dag, de pensioenuitkering moet met parttime werk worden aangevuld.

De deelnemers waren het er vrijwel over eens dat de voorwaarden om tot een verhoging van het geboortecijfer te komen (bijvoorbeeld een aanpassing van de schooltijden, betere combinatie werk en zorgtaken) nog voor verbetering vatbaar

zijn. [Lees verder: verslag werkgroep 3](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/4020/proactief-beleid-vergrijzing-als-maatschappelijke-en-politieke-uitdaging>